

Istanbulin periaatteet kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön tuloksellisuudesta

Kansalaisjärjestöt ja -liikkeet ovat elinvoimainen ja olennainen osa kaikkien valtioiden demokraattista toimintaa. Kansalaisjärjestöt tavoittavat ihmisten koko kirjon ja ajavat heidän oikeuksiaan.

Istanbulin periaatteet kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön tuloksellisuudesta pohjautuvat siihen, että kehitystoimijoina järjestöjä määrittävät tietyt piirteet: vapaaehtoisuus, moninaisuus, puoluepolitiikkaan sitoutumattomuus, itsemääräämisoikeus, väkivallattomuus sekä toimiminen yhteistyössä muutoksen puolesta. Nämä periaatteet ohjaavat kansalaisjärjestöjen työtä ja toimintatapoja niin rauhallisissa oloissa kuin konfliktitilanteissa, ruohonjuuritasolta poliittiseen vaikuttamistyöhön sekä jatkumona humanitaarisesta hätäavusta pitkäjänteiseen kehitysyhteistyöhön.

1. Ihmisoikeuksien ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden kunnioittaminen ja edistäminen

Järjestöjen kehitysyhteistyö on tuloksellista, kun järjestöt kehittävät ja toteuttavat strategioita, toimintoja ja toimintatapoja, jotka edistävät yksilöiden ja yhteisöjen ihmisoikeuksia. Ihmisoikeuksiin kuuluvat oikeus arvokkaaseen kehitykseen ja säälliseen työhön, yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisuus.

2. Sukupuolten välisen tasa-arvon ilmentäminen sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen

Järjestöjen kehitysyhteistyö on tuloksellista, kun se ilmentää sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä heijastaa naisten huolenaiheita ja kokemuksia. Järjestöjen kehitysyhteistyön on tuettava naisten pyrkimyksiä saavuttaa yksilölliset ja yhteisölliset oikeutensa ja osallistua kehitysprosessiin täysivaltaisina toimijoina.

3. Keskittyminen ihmisten voimaantumiseen, demokraattiseen omistajuuteen ja osallisuuteen

Järjestöjen kehitysyhteistyö on tuloksellista, kun se tukee ihmisten voimaantumista ja osallistumismahdollisuuksia. Näin ihmisten demokraattinen omistajuus laajenisi heidän omaan elämäänsä vaikuttaviin poliittisiin päätöksiin ja kehityshankkeisiin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä köyhiin ja syrjäytymisvaarassa oleviin ihmisiin.

4. Ympäristöllisesti kestävä kehityksen edistäminen

Järjestöjen kehitysyhteistyö on tuloksellista, kun järjestöt kehittävät ja toteuttavat toimintatapoja, jotka edistävät ympäristöllisesti kestävä kehitystä nykyisten ja tulevien sukupolvien näkökulmasta. Ilmastokriisiin on vastattava välittömästi. Erityishuomiota on suunnattava sosioekonomisiin, kulttuurisiin ja alkuperäiskansojen oloihin, jotka vaikuttavat ekologiseen oikeudenmukaisuuteen.

5. Läpinäkyvyyden ja tilivelvollisuuden toteuttaminen

Järjestöjen kehitysyhteistyö on tuloksellista, kun järjestöt osoittavat omalla esimerkillään sitoutuvansa läpinäkyvyyteen ja rehellisyyteen sekä olevansa tilivelvollisia eri sidosryhmille.

6. Tasavertaisen kumppanuuden ja solidaarisuuden harjoittaminen

Järjestöjen kehitysyhteistyö on tuloksellista, kun suhteet toisiin järjestöihin ja muihin kehitysalan toimijoihin ovat läpinäkyviä, vapaita ja tasaveroisia. Suhteet perustuvat yhteisiin kehitystavoitteisiin ja arvoihin, keskinäiseen kunnioitukseen, luottamukseen, organisaatioiden itsemääräämisoikeuteen, pitkäaikaiseen kumppanuuteen, solidaarisuuteen sekä globaaliin kansalaisuuteen.

7. Tiedon luominen ja jakaminen sekä sitoutuminen keskinäiseen oppimiseen

Järjestöjen kehitysyhteistyö on tuloksellista, kun järjestöt pyrkivät ottamaan opiksi omista, toisten järjestöjen sekä muiden kehitysalan toimijoiden kokemuksista. Kun järjestöt kokoavat

kokemusperäistä tietoa kehitysyhteistyön toimintatavoista ja tuloksista, siihen sisällytetään myös paikallis- ja alkuperäisyhteisöjen tietoa ja viisautta. Näin vahvistetaan järjestöjen uudistumista ja niiden näkemystä toivotunlaisesta tulevaisuudesta.

8. Sitoutuminen positiiviseen kestävään muutokseen

Järjestöjen kehitysyhteistyö on tuloksellista, kun yhteistyöllä pyritään saavuttamaan kestäviä tuloksia ja vaikutuksia ja sen keskipisteessä ovat pysyvät muutokset ihmisten elinoloihin. Erytystä huomiota on kiinnitettävä köyhiin ja helposti syrjäytyviin ihmisiin. Samalla on varmistettava, että muutos kestää myös tuleville sukupolville.

Istanbulin periaatteiden ohjaamina kansalaisjärjestöt ja -liikkeet sitoutuvat toimimaan ennakoivasti parantaakseen toimintatapojaan kehitysyhteistyössä ja ollakseen täysin tilivelvollisia. Yhtä tärkeää on luoda kaikkien toimijoiden työn mahdollistavat politiikat ja käytännöt. Kun avunantaja- ja avunsaajamaiden toiminta on linjassa näiden periaatteiden kanssa, voivat hallitukset lunastaa Accran huippukokouksen loppuasiakirjassa antamansa lupauksen siitä, että ”niillä on yhteinen halu varmistaa, että kansalaisjärjestöjen työstä kehityksen eteen saadaan mahdollisimman suuri hyöty”. Kaikilla hallituksilla on velvollisuus noudattaa perusoikeuksia, joihin kuuluvat muun muassa oikeus järjestäytyä, kokoontua ja ilmaista itseään. Kaikki nämä oikeudet yhdessä ovat tuloksellisen kehitysyhteistyön edellytyksiä.

**Istanbulissa, Turkissa
29.9.2010**

Englannista kääntänyt Sanna Jäppinen